

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (czwarta izba)

z dnia 27 lutego 2014 r.*

Dyrektywa 2003/9/WE — Minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl —
Artykuł 13 ust. 1 — Termin przyznania materialnych warunków przyjmowania — Artykuł 13 ust. 2 —
Przepisy w sprawie materialnych warunków przyjmowania — Gwarancje — Artykuł 13 ust. 5 —
Ustalenie i przyznanie minimalnych warunków przyjmowania osobom ubiegającym się o azyl —
Wysokość przyznanej pomocy — Artykuł 14 — Formy dotyczące materialnych warunków
przyjmowania — Przeciążenie struktur przyjmujących — Odesłanie do krajowych systemów ochrony
społecznej — Dostarczanie materialnych warunków przyjmowania w postaci zasiłków pieniężnych

W sprawie C-79/13

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie
prejudycjalnym, złożony przez Arbeidshof te Brussel (Belgia) postanowieniem z dnia 7 lutego 2013 r.,
które wpłynęło do Trybunału w dniu 15 lutego 2013 r., w postępowaniu:

Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers

przeciwko

Selverowi Sacriemu,

Danijeli Dordevic,

Danjelowi Sacriemu, reprezentowanemu przez Selvera Saciriego oraz Danijelę Dordevic,

Saneli Saciri, reprezentowanej przez Selvera Saciriego oraz Danijelę Dordevic,

Denisowi Sacriemu, reprezentowanemu przez Selvera Saciriego oraz Danijelę Dordevic,

Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn van Diest,

TRYBUNAŁ (czwarta izba),

w składzie: L. Bay Larsen (sprawozdawca), prezes izby, M. Safjan, J. Malenovský, A. Prechal
i K. Jürimäe, sędziowie,

rzecznik generalny: P. Mengozzi,

sekretarz: M. Ferreira, główny administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 27 listopada 2013 r.,

* Język postępowania: niderlandzki.

rozważywszy uwagi przedstawione:

- w imieniu rządu belgijskiego przez C. Pochet oraz T. Materne’a, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez S. Ishaque, advocaat,
- w imieniu rządu francuskiego przez D. Colasa, F.X. Bréchota oraz B. Beaupère-Manokhę, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu polskiego przez B. Majczynę, K. Pawłowską oraz B. Czech, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Condou-Durande oraz M.R. Troostersa, działających w charakterze pełnomocników,

podjąwszy, po wysłuchaniu rzecznika generalnego, decyzję o rozstrzygnięciu sprawy bez opinii,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni art. 13 ust. 5 dyrektywy Rady 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. ustanawiającej minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl (Dz.U. L 31, s. 18 – wyd. spec. w jęz. polskim, rozdz. 19, t. 6, s. 101) w związku z art. 13 ust. 1 i 2 oraz art. 14 ust. 1, 3, 5 i 8 tej dyrektywy.
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy Federaal agentschap voor de opvang van asielzoekers (federalną agencją przyjmowania osób ubiegających się o azyl, zwaną dalej „Fedasil”) a Selverem Sacirim i Danijelą Dordevic, w ich własnym imieniu i w charakterze przedstawicieli prawnych ich małoletnich dzieci, Danjela Saciriego, Denisa Saciriego i Saneli Saciri (zwanymi dalej „rodziną Sacirich”), oraz Openbaar Centrum voor Maatschappelijk Welzijn van Diest (publicznym centrum działań społecznych w Dieście, zwanym dalej „OCMW”) w przedmiocie odmowy udzielenia przez Fedasil rodzinie Sacirich pomocy społecznej ze względu na niemożliwość zapewnienia ich przyjęcia w ośrodku przeznaczonym do przyjmowania osób ubiegających się o azyl.

Ramy prawne

Prawo Unii

- 3 Motyw 7 dyrektywy 2003/9 brzmi następująco:
„Powinny zostać ustanowione minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl, które będą wystarczające w celu zapewnienia im godnego poziomu życia i porównywalnych warunków życia we wszystkich państwach członkowskich”.
- 4 Artykuł 1 tej dyrektywy stanowi:
„Celem niniejszej dyrektywy jest ustanowienie minimalnych norm dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o azyl w państwach członkowskich”.
- 5 Zgodnie z art. 2 wspomnianej dyrektywy do jej celów:
„[...]

- j) »materialne warunki przyjmowania« oznaczają warunki przyjmowania, które obejmują zakwaterowanie, wyżywienie i odzież, świadczone w naturze lub jako zasiłki pieniężne lub talony, oraz dzienne diety;

[...]”.

6 Artykuł 5 ust. 1 tejże dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie powiadamiają osoby ubiegające się o azyl, w rozsądnym czasie nieprzekraczającym piętnastu dni od złożenia wniosku o udzielenie azylu właściwemu organowi, przynajmniej o ustalonych korzyściach oraz obowiązkach, które muszą wypełniać, dotyczących warunków przyjmowania.

[...]”.

7 Artykuł 13 dyrektywy 2003/9, dotyczący ogólnych zasad w sprawie materialnych warunków przyjmowania i opieki zdrowotnej, brzmi następująco:

„1. Państwa członkowskie zapewniają, że wnioskodawcom udostępnione są materialne warunki przyjmowania w momencie złożenia wniosku o udzielenie azylu.

2. Państwa członkowskie przyjmą przepisy w sprawie materialnych warunków przyjmowania w celu zapewnienia poziomu życia odpowiedniego dla stanu zdrowia wnioskodawców oraz utrzymania.

Państwa członkowskie czynią wszystko, aby zapewniony był poziom życia odpowiedni do szczególnej sytuacji osób mających specjalne potrzeby, zgodnie z art. 17, jak również w związku z sytuacją osób zatrzymanych.

[...]

5. Materialne warunki przyjmowania mogą być dostarczane w naturze, jako zasiłki pieniężne, talony lub jako kombinacja tych form.

W przypadku gdy państwa członkowskie dostarczają materialne warunki przyjmowania w postaci zasiłków pieniężnych lub talonów, ich wysokość ustala się zgodnie z zasadami ustanowionymi w niniejszym artykule”.

8 Artykuł 14 tej dyrektywy brzmi następująco:

„1. W przypadku gdy zakwaterowanie jest świadczone w naturze, powinno ono przyjąć jedną z następujących form lub ich kombinację:

- a) lokali wykorzystywanych do celów zakwaterowania wnioskodawców w trakcie rozpatrywania wniosku o udzielenie azylu złożonego na granicy;
- b) ośrodków zakwaterowania, które gwarantują odpowiedni poziom życia;
- c) domów prywatnych, mieszkań, hoteli lub innych lokali zaadaptowanych na potrzeby zakwaterowania wnioskodawców.

[...]

3. Państwa członkowskie zapewniają, w odpowiednich przypadkach, małoletnim dzieciom wnioskodawców lub małoletnim wnioskodawcom zakwaterowanie z ich rodzicami lub z dorosłymi członkami rodziny odpowiedzialnymi za nie na mocy prawa lub zwyczaju.

[...]

5. Osoby pracujące w ośrodkach zakwaterowania są odpowiednio przeszkolone i związane zasadą poufności, w rozumieniu prawa krajowego, w odniesieniu do każdej informacji otrzymanej w trakcie wykonywania przez nich pracy.

[...]

8. Państwa członkowskie mogą wyjątkowo ustalić materialne zasady przyjmowania inne niż przewidziane w niniejszym artykule, na rozsądny i możliwie najkrótszy okres, jeżeli:

- wymagana jest wstępna ocena szczególnych potrzeb wnioskodawcy,
- materialne warunki przyjmowania przewidziane w niniejszym artykule nie są dostępne na pewnym obszarze geograficznym,
- zasoby mieszkaniowe dostępne w normalnym trybie są tymczasowo wyczerpane,
- osoba ubiegająca się o azyl jest zatrzymana lub jej pobyt ograniczono do punktu granicznego.

Te inne warunki powinny w każdym przypadku zaspokajać podstawowe potrzeby”.

9 Artykuł 17 ust. 1 wspomnianej dyrektywy stanowi:

„Państwa członkowskie biorą pod uwagę szczególną sytuację osób wrażliwych, takich jak małoletni, małoletni pozbawieni opieki, osoby niepełnosprawne, osoby starsze, kobiety ciężarne, rodzice samotnie wychowujący małoletnie dzieci oraz osoby, które zostały poddane torturom, ofiary gwałtu lub innych poważnych form przemocy fizycznej, psychicznej lub seksualnej, w ustawodawstwie krajowym wprowadzającym w życie przepisy rozdziału II odnoszące się do materialnych warunków przyjmowania i opieki zdrowotnej”.

10 Artykuł 18 ust. 1 tejże dyrektywy stanowi:

„Dobro dziecka jest pierwszą okolicznością rozważaną przez państwa członkowskie wprowadzając w życie przepisy niniejszej dyrektywy dotyczące małoletnich [przy wprowadzaniu w życie przepisów niniejszej dyrektywy dotyczących małoletnich]”.

Prawo belgijskie

11 Przepisy dyrektywy 2003/9 zostały transponowane wet van 12 januari 2007 betreffende de opvang van asielzoekers en van bepaalde andere categorieën van vreemdelingen (ustawą z dnia 12 stycznia 2007 r. o przyjmowaniu osób ubiegających się o azyl i niektórych innych kategorii cudzoziemców) (*Belgisch Staatsblad* z dnia 7 maja 2007 r., s. 24027, zwaną dalej „ustawą o przyjmowaniu”).

12 Artykuł 3 ustawy o przyjmowaniu stanowi:

„Każda osoba ubiegająca się o azyl ma prawo do uzyskania przyjmowania zapewniającego jej możliwość prowadzenia życia zgodnie z godnością człowieka.

Przyjmowanie oznacza pomoc materialną udzielaną zgodnie z niniejszą ustawą lub pomoc społeczną udzielaną przez publiczne centra działań społecznych zgodnie z *organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn* [(ustawą organiczną z dnia 8 lipca 1976 r. o publicznych centrach działań społecznych) (*Belgisch Staatsblad* z dnia 5 sierpnia 1976 r., s. 9876)]”.

13 Zgodnie z art. 9 ustawy o przyjmowaniu:

„Przyjmowanie, o którym mowa w art. 3, jest udzielane przez strukturę przyjmującą lub publiczne centrum działań społecznych, wyznaczone jako obowiązkowe miejsce rejestracji, bez uszczerbku dla stosowania art. 11 ust. 3 akapit ostatni lub art. 13”.

14 Zgodnie z art. 10 wspomnianej ustawy Fedasil wyznacza cudzoziemcom obowiązkowe miejsce rejestracji.

15 Na mocy art. 11 ust. 3 ustawy o przyjmowaniu Fedasil, wyznaczając obowiązkowe miejsce rejestracji, czuwa nad tym, by miejsce to było przystosowane do potrzeb beneficjenta przyjmowania, i to w miarę wolnych miejsc. Ocena, czy miejsce to jest przystosowane, w szczególności opiera się na kryteriach takich jak skład rodziny beneficjenta przyjmowania, jego stan zdrowia, jego znajomość jednego z języków krajowych lub języka postępowania. W tych ramach Fedasil poświęca szczególną uwagę sytuacji osób wrażliwych, o których mowa w art. 36 tej ustawy. W szczególnych okolicznościach Fedasil może odstąpić od stosowania ust. 1 wspomnianego artykułu, nie wyznaczając obowiązkowego miejsca rejestracji.

16 Zgodnie z art. 11 ust. 4 ustawy o przyjmowaniu w wyjątkowych okolicznościach związanych z dostępnością miejsc w strukturach przyjmujących Fedasil może, po podjęciu decyzji przez radę ministrów na podstawie sporządzonego przez siebie sprawozdania i w okresie przez siebie ustalonym, albo zmienić obowiązkowe miejsce rejestracji osoby ubiegającej się o azyl w zakresie, w jakim obejmuje ono strukturę przyjmującą, w celu wyznaczenia publicznego centrum działań społecznych, albo w ostateczności wyznaczyć osobie ubiegającej się o azyl takie centrum jako obowiązkowe miejsce rejestracji.

17 Zgodnie z art. 1 *organieke wet van 8 juli 1976 betreffende de openbare centra voor maatschappelijk welzijn* każda osoba na prawo do pomocy społecznej. Cudzoziemcom przysługuje co do zasady prawo do pomocy społecznej przewidziane w art. 1 tej ustawy, o ile przebywają zgodnie z prawem na terytorium krajowym.

Postępowanie główne i pytania prejudycjalne

18 W dniu 11 października 2010 r. rodzina Sacirich złożyła wniosek o udzielenie azylu do Dienst Vreemdelingen zaken (urzędu ds. cudzoziemców) i niezwłocznie potem zwróciła się do Fedasil z wnioskiem o przyjęcie.

19 Tego samego dnia Fedasil poinformowała rodzinę Sacirich o niemożności wyznaczenia struktury przyjmującej i skierowała ją do właściwego OCMW.

20 Nie uzyskawszy zakwaterowania, rodzina Sacirich skorzystała z lokalnego rynku najmu, lecz nie będąc w stanie płacić czynszu, złożyła do OCMW wniosek o pomoc pieniężną.

21 OCMW oddaliło ten wniosek, uznając, że rodzina Sacirich powinna przebywać w strukturach przyjmujących zarządzanych przez Fedasil.

- 22 W dniu 10 grudnia 2010 r. rodzina Sacirich wniosła o wszczęcie postępowania w przedmiocie środka tymczasowego przed arbeidsrechtbank te Leuven wobec Fedasil i OCMW.
- 23 Postanowieniem z dnia 12 stycznia 2011 r. arbeidsrechtbank te Leuven nakazał Fedasil i OCMW, odpowiednio, udzielić przyjęcia rodzinie Sacirich i wypłacić jej pomoc pieniężną w pewnej kwocie.
- 24 W dniu 21 stycznia 2011 r. Fedasil umieściła zainteresowanych w ośrodku przyjmowania osób ubiegających się o azyl.
- 25 W dniach 14 grudnia 2010 r. i 7 stycznia 2011 r. rodzina Sacirich wniosła do arbeidsrechtbank te Leuven dwie skargi co do istoty sprawy przeciwko Fedasil i OCMW.
- 26 Wyrokiem z dnia 17 października 2011 r. sąd ten uznał skargę wobec OCMW za bezzasadną, a Fedasil nakazał wypłacić rodzinie Sacirich kwotę 2 961,27 EUR, czyli ekwiwalent trzymiesięcznego zasiłku integracyjnego dla osoby mającej rodzinę na utrzymaniu.
- 27 Fedasil wniosła odwołanie od tego wyroku do sądu odsyłającego. Rodzina Sacirich wniosła natomiast odwołanie wzajemne i zażądała nakazania Fedasil i OCMW solidarnej zapłaty kwoty odpowiadającej zasiłkowi integracyjnemu za cały okres, podczas którego rodzina ta nie uzyskała przyjęcia.
- 28 Arbeidshof te Brussel wskazał, że w przypadku przeciążenia sieci przyjmowania osób ubiegających się o azyl ani ustawa o przyjmowaniu, ani żadne unormowanie krajowe nie zawiera szczególnej regulacji przewidującej, że osobom ubiegającym się o azyl, które nie mogą być przyjęte przez Fedasil, należy umożliwić uzyskanie w rozsądnym terminie przyjęcia odpowiadającego normom określonym w dyrektywie 2003/9.
- 29 Sąd ten uściślił, że gdy Fedasil podejmuje decyzję o niewyznaczeniu miejsca przyjęcia, osoby ubiegające się o azyl otrzymują pomoc społeczną, której wysokość nie pozwala jednak na zapewnienie im zakwaterowania, choćby tylko tymczasowego.
- 30 W tych okolicznościach Arbeidshof te Brussel postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy jeżeli państwo członkowskie zdecyduje się zgodnie z art. 13 ust. 5 dyrektywy [...] 2003/9 [...] przyznawać pomoc materialną w postaci zasiłku pieniężnego, to czy to państwo członkowskie jest wtedy jeszcze odpowiedzialne za czuwanie nad tym, aby osoba ubiegająca się o azyl, w ten czy inny sposób, mogła skorzystać z minimalnych norm ochrony ustanowionych przez [tę] dyrektywę w art. 13 ust. 1 i 2 oraz art. 14 ust. 1, 3, 5 i 8 tej dyrektywy?
- 2) Czy zasiłek pieniężny, przewidziany przez art. 13 ust. 5 dyrektywy [2003/9], należy przyznać od daty złożenia wniosku o udzielenie azylu oraz wniosku o przyjęcie, czy po upływie terminu określonego w art. 5 ust. 1 [tej] dyrektywy, czy też w jeszcze innym momencie? Czy zasiłek pieniężny ma być tego rodzaju, że w przypadku braku materialnego przyjęcia przez państwo członkowskie lub przez wyznaczoną przez nie placówkę umożliwia on osobie ubiegającej się o azyl zapewnienie sobie zakwaterowania, w danym przypadku w hotelu, w oczekiwaniu na zaproponowanie jej stałego zakwaterowania lub znalezienie przez nią zakwaterowania na dłuższy okres czasu?
- 3) Czy jeżeli państwo członkowskie przyznaje materialne przyjęcie, tylko jeżeli utworzone przez państwo placówki mogą zapewnić takie zakwaterowanie, a osoba ubiegająca się o azyl, która nie znalazła w ten sposób zakwaterowania, zostaje odesłana do dostępnej dla wszystkich mieszkańców tego państwa pomocy społecznej, przy czym brak jest niezbędnych przepisów ustawowych

i struktur umożliwiających placówkom, które nie zostały utworzone przez państwo, faktyczne przyjęcie osób ubiegających się o azyl w krótkim terminie, w sposób odpowiadający godności ludzkiej, to jest to zgodne z dyrektywą [2003/9]?”.

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie pytań pierwszego i drugiego

- 31 Poprzez pytania pierwsze i drugie, które należy rozpatrzyć łącznie, sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 13 ust. 5 dyrektywy 2003/9 należy interpretować w ten sposób, że gdy państwo członkowskie postanowiło zapewnić materialne warunki przyjmowania w postaci zasiłków pieniężnych, państwo to ma obowiązek przyznawać te zasiłki od chwili złożenia wniosku o udzielenie azylu, upewniając się, iż kwota wspomnianych zasiłków jest w stanie umożliwić osobom ubiegającym się o azyl uzyskanie zakwaterowania przy poszanowaniu warunków określonych w art. 13 ust. 1 i 2 oraz art. 14 ust. 1, 3, 5 i 8 tej dyrektywy.
- 32 Należy zauważyć przede wszystkim, że zgodnie z art. 13 ust. 5 dyrektywy 2003/9 materialne warunki przyjmowania mogą być dostarczane w naturze, jako zasiłki pieniężne, talony lub jako kombinacja tych form.
- 33 Co się tyczy w pierwszej kolejności chwili, od której państwa członkowskie są obowiązane dostarczać materialne warunki przyjmowania, należy zwrócić uwagę, że Trybunał uściślił już, że w odniesieniu do okresu, w którym osoby ubiegające się o azyl powinny mieć możliwość korzystania z materialnych warunków przyjmowania, początkiem tego okresu jest moment złożenia przez te osoby wniosku o udzielenie azylu (zob. podobnie wyrok z dnia 27 września 2012 r. w sprawie C-179/11 *Cimade i GISTI*, pkt 39).
- 34 Z samego brzmienia art. 13 ust. 1 dyrektywy 2003/9 wynika bowiem, że osobom ubiegającym się o azyl należy udostępnić materialne warunki przyjmowania – czy to dostarczane w naturze, czy w postaci zasiłków pieniężnych – gdy składają wnioski o udzielenie azylu.
- 35 Ponadto ogólna systematyka i cel dyrektywy 2003/9, jak również poszanowanie praw podstawowych, w szczególności wymogów ustanowionych w art. 1 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej, zgodnie z którym godność człowieka musi być szanowana i chroniona, stoją na przeszkodzie temu, by osoba ubiegająca się o azyl została pozbawiona ochrony wynikającej z minimalnych norm ustanowionych w tej dyrektywie, choćby w tymczasowym okresie po złożeniu wniosku o udzielenie azylu (zob. ww. wyrok w sprawie *Cimade i GISTI*, pkt 56).
- 36 Co się tyczy w drugiej kolejności wysokości przyznawanych zasiłków pieniężnych, z art. 13 ust. 5 akapit drugi dyrektywy 2003/9 wynika, że w przypadku gdy państwa członkowskie dostarczają materialne warunki przyjmowania w postaci zasiłków pieniężnych lub talonów, ich wysokość ustala się zgodnie z zasadami ustanowionymi w tym artykule.
- 37 W tym względzie z art. 13 ust. 2 wspomnianej dyrektywy wynika, że wysokość przyznawanej pomocy pieniężnej powinna być wystarczająca do zapewnienia poziomu życia odpowiedniego dla stanu zdrowia osób ubiegających się o azyl oraz ich utrzymania.
- 38 Należy ponadto stwierdzić, że zgodnie z art. 2 lit. j) dyrektywy 2003/9 „materialne warunki przyjmowania” oznaczają warunki przyjmowania, które obejmują zakwaterowanie, wyżywienie i odzież, świadczone w naturze lub jako zasiłki pieniężne lub talony, oraz dzienne diety.

- 39 Poza tym z motywu 7 tejże dyrektywy wynika, że ma ona na celu ustanowienie minimalnych norm dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o azyl, które to normy będą wystarczające w celu zapewnienia tym osobom godnego poziomu życia i porównywalnych warunków życia we wszystkich państwach członkowskich.
- 40 Wynika z tego, że wysokość przyznawanej pomocy pieniężnej jest określana przez każde państwo członkowskie, przy czym musi ona być wystarczająca do zapewnienia godnego poziomu życia odpowiedniego dla stanu zdrowia osób ubiegających się o azyl oraz ich utrzymania.
- 41 W ramach ustalania materialnych warunków przyjmowania w postaci zasiłków pieniężnych państwa członkowskie mają na podstawie przepisów art. 13 ust. 2 akapit drugi dyrektywy 2003/9 obowiązek dostosowania warunków przyjmowania do sytuacji osób mających specjalne potrzeby, o których to osobach mowa w art. 17 tej dyrektywy. Z tego względu zasiłki pieniężne powinny być wystarczające do utrzymania jedności rodziny oraz dobra dziecka, które to dobro na mocy przepisów art. 18 ust. 1 wspomnianej dyrektywy jest pierwszą rozważaną okolicznością.
- 42 W rezultacie, gdy państwo członkowskie postanowiło dostarczać materialne warunki przyjmowania w postaci zasiłków pieniężnych, zasiłki te muszą wystarczać do zapewnienia godnego poziomu życia odpowiedniego dla stanu zdrowia osób ubiegających się o azyl oraz ich utrzymania, pozwalając im na dysponowanie w szczególności zakwaterowaniem w razie potrzeby na prywatnym rynku najmu.
- 43 Jednakże przepisy dyrektywy 2003/9 nie mogą być interpretowane w ten sposób, że osobom ubiegającym się o azyl należy pozostawić wybór zakwaterowania według ich osobistej wygody.
- 44 W trzeciej kolejności, co się tyczy pytania sądu odsyłającego dotyczącego obowiązku zapewnienia przez państwa członkowskie, które dostarczają materialne warunki przyjmowania w postaci zasiłków pieniężnych, poszanowania form dotyczących materialnych warunków przyjmowania przewidzianych w art. 14 ust. 1, 3, 5 i 8 dyrektywy 2003/9, należy stwierdzić, że art. 14 ust. 1 tej dyrektywy dotyczy co do zasady typów zakwaterowania, które państwa członkowskie mogą wybrać, i ogranicza zakres obowiązków określonych we wspomnianym artykule do przypadku, gdy państwa członkowskie postanowiły przyznawać materialne warunki przyjmowania w naturze.
- 45 Jednakże o ile art. 14 ust. 3 tej dyrektywy nie ma zastosowania, gdy materialne warunki przyjmowania są dostarczane wyłącznie w postaci świadczeń pieniężnych, o tyle świadczenia te muszą umożliwić w razie potrzeby zakwaterowanie małoletnich dzieci osób ubiegających się o azyl z ich rodzicami, tak aby utrzymana była jedność rodziny, o której mowa w pkt 41 niniejszego wyroku.
- 46 Na pytania pierwsze i drugie należy zatem odpowiedzieć, iż art. 13 ust. 5 dyrektywy 2003/9 należy interpretować w ten sposób, że gdy państwo członkowskie postanowiło zapewnić materialne warunki przyjmowania w postaci zasiłków pieniężnych lub talonów, zasiłki te powinny być dostarczane od chwili złożenia wniosku o udzielenie azylu zgodnie z przepisami art. 13 ust. 1 tej dyrektywy i spełniać minimalne normy określone przepisami art. 13 ust. 2 wspomnianej dyrektywy. Owo państwo członkowskie powinno czuwać nad tym, by łączna wysokość zasiłków pieniężnych obejmujących materialne warunki przyjmowania wystarczała do zapewnienia godnego poziomu życia odpowiedniego dla stanu zdrowia osób ubiegających się o azyl oraz ich utrzymania, umożliwiając im w szczególności dysponowanie zakwaterowaniem przy uwzględnieniu w razie potrzeby zachowania interesu osób mających specjalne potrzeby na mocy przepisów art. 17 tejże dyrektywy. Materialne warunki przyjmowania przewidziane w art. 14 ust. 1, 3, 5 i 8 dyrektywy 2003/9 nie obciążają państw członkowskich, gdy postanowiły one przyznawać te warunki wyłącznie w postaci zasiłków pieniężnych. Jednakże wysokość tych zasiłków musi być wystarczająca do tego, by umożliwić zakwaterowanie małoletnich dzieci z ich rodzicami, tak aby mogła zostać utrzymana jedność rodziny osób ubiegających się o azyl.

W przedmiocie pytania trzeciego

- 47 Poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy dyrektywę 2003/9 należy interpretować w ten sposób, że stoi ona na przeszkodzie temu, by w razie przeciążenia struktur zakwaterowania przeznaczonych dla osób ubiegających się o azyl państwa członkowskie odsyłały te osoby do instytucji systemu ogólnej pomocy społecznej, odpowiedzialnych za dostarczanie osobom ubiegającym się o azyl niezbędnej pomocy pieniężnej.
- 48 W tym względzie należy przypomnieć, że jeśli państwa członkowskie nie są w stanie przyznawać materialnych warunków przyjmowania w naturze, dyrektywa 2003/9 pozostawia im możliwość przyznawania materialnych warunków przyjmowania w postaci zasiłków pieniężnych. Zasiłki te powinny jednakże być wystarczające do tego, by zapewnione były podstawowe potrzeby osób ubiegających się o azyl, w tym godny poziom życia odpowiedni dla stanu zdrowia.
- 49 Z uwagi na to, że państwu członkowskiemu przysługuje pewien zakres swobodnego uznania co do sposobów dostarczania materialnych warunków przyjmowania, mogą one zatem dokonywać wypłat zasiłków pieniężnych za pośrednictwem instytucji systemu ogólnej pomocy społecznej, o ile organy te zapewniają osobom ubiegającym się o azyl poszanowanie minimalnych norm przewidzianych przez tę dyrektywę.
- 50 Należy podkreślić w tym względzie, że na państwach członkowskich ciąży obowiązek czuwania na przestrzeganiem przez te instytucje minimalnych norm dotyczących przyjmowania osób ubiegających się o azyl, przy czym przeciążenie sieci przyjmowania nie może uzasadniać jakiegokolwiek odstępstwa od przestrzegania tych norm.
- 51 Na pytanie trzecie należy zatem odpowiedzieć, że dyrektywę 2003/9 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie temu, by w razie przeciążenia struktur zakwaterowania przeznaczonych dla osób ubiegających się o azyl państwa członkowskie mogły odsyłać te osoby do instytucji systemu ogólnej pomocy społecznej, o ile system ten zapewnia osobom ubiegającym się o azyl poszanowanie minimalnych norm przewidzianych przez tę dyrektywę.

W przedmiocie kosztów

- 52 Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed sądem odsyłającym, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (czwarta izba) orzeka, co następuje:

- 1) **Artykuł 13 ust. 5 dyrektywy Rady 2003/9/WE z dnia 27 stycznia 2003 r. ustanawiającej minimalne normy dotyczące przyjmowania osób ubiegających się o azyl należy interpretować w ten sposób, że gdy państwo członkowskie postanowiło zapewnić materialne warunki przyjmowania w postaci zasiłków pieniężnych lub talonów, zasiłki te powinny być dostarczane od chwili złożenia wniosku o udzielenie azylu zgodnie z przepisami art. 13 ust. 1 tej dyrektywy i spełniać minimalne normy określone przepisami art. 13 ust. 2 wspomnianej dyrektywy. Owo państwo członkowskie powinno czuwać nad tym, by łączna wysokość zasiłków pieniężnych obejmujących materialne warunki przyjmowania wystarczała do zapewnienia godnego poziomu życia odpowiedniego dla stanu zdrowia osób ubiegających się o azyl oraz ich utrzymania, umożliwiając im w szczególności dysponowanie zakwaterowaniem przy uwzględnieniu w razie potrzeby zachowania interesu osób mających specjalne potrzeby na mocy przepisów art. 17 tejże dyrektywy. Materialne warunki przyjmowania przewidziane w art. 14 ust. 1, 3, 5 i 8 dyrektywy 2003/9 nie obciążają państw**

członkowskich, gdy postanowiły one przyznawać te warunki wyłącznie w postaci zasiłków pieniężnych. Jednakże wysokość tych zasiłków musi być wystarczająca do tego, by umożliwić zakwaterowanie małoletnich dzieci z ich rodzicami, tak aby mogła zostać utrzymana jedność rodziny osób ubiegających się o azyl.

- 2) Dyrektywę 2003/9 należy interpretować w ten sposób, że nie stoi ona na przeszkodzie temu, by w razie przeciążenia struktur zakwaterowania przeznaczonych dla osób ubiegających się o azyl państwa członkowskie mogły odsyłać te osoby do instytucji systemu ogólnej pomocy społecznej, o ile system ten zapewnia osobom ubiegającym się o azyl poszanowanie minimalnych norm przewidzianych przez tę dyrektywę.

Podpisy